

Naš klerikalizem uči, da je narodnost brez vere poganstvo; z vnetostjo, lahko rečemo, s strastjo razširja med narodno maso verske uke, versko prepričanje in se poslužuje vseh dopustnih in nedopustnih pripomočkov le v ta namen — o narodnosti je pa tih kot grob. O tej pove tupačam kaj malega le v političkih časnikih, pa brez posebne gorečnosti. Ali je to pravilno? Patrijotizem bi morali gojiti v isti meri, z isto gorečnostjo in vnemo kakor verski fanatizem. Ali kaj vidimo? Naš klerikalizem, ki je bil nekdanj naroden, je postal sedaj mlačen in do skrajnosti popustljiv. Prav je, da skrbi za zveličanje duš, prav pa ni, da pri tem tako hudo zanemari narodno zavednost. Najhuje pa je, da je največ mlačnosti ob periferijah na Koroškem, Štajerskem in Primorskem, kjer bi morali vojevati narodni boj na življenje in smrt. Duhovščina sama je tu brez narodne zavednosti, ako je pa kdo zaveden, se ne sme ganiti; od zgoraj je to prepovedano — narodnost je poganstvo!

Ali je bil tudi Slomšek tak? Ta je bil naroden, do skrajnosti delaven, a poleg tega tudi pobožen duhovnik in škof. Najlepši zgled nam je, kaj more narediti med narodom zaveden duhovnik.

(Dalje.)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. Prosinca meseca sem razposlal vsem društvenikom poštne položnice, da plačajo letnino za l. 1905. Pretežna večina se je že odzvala mojemu pozivu; tiste člane pa, ki se še niso, prosim, da to store še tekom tega meseca (§ 5. b) društvenih pravil.) Rad bi imel vse v najlepšem redu, a opominjati mi je kaj sitno in potratno delo. Nihče naj ne pozabi priložiti 20, oziroma 10 h. Članov je danes 196. Skrbite, da se število poveča!

Franc Ks. Trošt,
t. č. predsednik.

Štajersko.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor 6. januarja t. l. Predsednik v svojem nagovoru z zadovoljstvom naglašja, da zopet vlada sporazumljenje in edinstvo v našem društvu, ko so se poravnala nekatera nesoglasja, ki so se pojavila tekom leta. Obenem nas opominja, da je ena glavnih dolžnosti, ki jih nam nalaga stanovska zavednost, da se vsa med društveniki nastala nesporazumljenja in nasprotstva med njimi samimi poravnajo, ne da bi drugi svet kaj zvedel o tem in da bi tako kratili svoj ugled. Iz tajnikovega poročila je razvidno, da je bil poset društvenih zborovanj prav dovoljen. Samo dva člana sta se odlikovala z vsakokratno odsotnostjo. Tajnik je mnenja, naj se taki malomarni tovariši izbrišejo iz imenika društvenih članov,*) zakaj članstvo pri učiteljskih društvih smatrajmo za nekaj častnega, česar postane deležen samo oni, ki nam je tovariš ne le po stanu, nego tudi po mišljenju.

Napram onim, ki se iz različnih razlogov odtežajo društvu, poudarja, da zahteva stanovska zavest, da vestno obiskujemo društvena zborovanja, najsi nam ondi ugaja ali ne, in če nam tudi ne nudijo razvedrila in zabave, ki si ju želimo, in četudi nas ne odškodujejo za žrtve, ki jih nam nalagajo — gre za našo organizacijo. Okrajna učiteljska društva so nje temelj, ondi se informujemo, posvetujemo in sklepamo o vseh stanovsko in organizatorično važnih stvareh. Osebnost želje in oziri pridejo šele v drugi vrsti v poštev. Pač pa je pravica in dolžnost vsakega člana, da razkrije in po svojih močeh pomaga odstraniti vse nedostatke, ki jih najde v društvu.

Glede našega stanovskega glasila obžaluje, da se nahaja v okraju še nekaj šol, kjer ni najti »Učiteljskega Tovariša«, dočim dobiva »Bundov« organ vsak društveni član. Poudarja,

*) Prav tako!

Uredn.

da je »Tovariš« edino stanovsko-politično glasilo slovenskega učiteljstva, ki ga mora torej čitati vsak, kdor hoče biti poučen o njega položaju, delovanju in stremljenju. Da nekateri niki nimajo nič smisla za večje celokupne akcije slovenskega učiteljstva, da govore o kranjskih učiteljih in kranjskih zadevah, ko gre v resnici za interes vsega slovenskega učiteljstva, da so sploh postali tesnosrčni separatisti, pride baš od tega, ker ne čitajo »Tovariša.«*)

Kakor je posneti iz poročila blagajničarice, je društveno imetje zopet naraslo za nekaj kron.

Društveni odbor se je konstituiral iz starih odbornikov, izvemši podpredsednika, ki je bil zanj izvoljen tovariš Simon Šalamun.

Slišali smo predavanje tovariša Vrečka o telesni kazni. Seve, da obsoja one laži-vzgojitelje, ki jim je najnavadnejše in najporabnejše disciplinarno sredstvo — palica, ki z nasilnostjo in kruto strogostjo dosežejo vzorno, prav »železno« disciplino, a pri tem more duha gojenčevega, uduše v kali vsa nežnejša čustva, da postane gojenec top, brezbrizen, nedostopen milejšim vplivom. Označi telesno kazen kot poniževalno, ki v zdravem, nepokvarjenem otroku zbuja globoko sram, odpor, srd, ki se dostikrat izpremeni v maščevalnost nasproti učitelju. Upornemu poveča trmo, bojazljivca stori še strahopetnejšega in potuhnjenega. S Komenskimi primerja učitelja, ki pretepa otroke, z muzikom, ki svoj neuglašeni instrument obdeluje s pestmi, ko bi se imel s paznostjo posluževati sluha in prstov, da ga uglesi. Obžaluje in pa priznava nedostanost disciplinarnih sredstev, ki so nam na razpolago in opozarja na kočljivost § 24. drž. šol. zakona, ki je postal usodepoln že za marsikakega učitelja, dasi se je vestno izogibal, rabiti nasilna sredstva, a je v hipni razburjenosti storil čin, ki ga je potem sam obžaloval. Nasprotno pa se ne zgodi nič učiteljem, ki hladnokrvno in preračunljivo rabijo palico kot navadno in najkomodnejše disciplinarno sredstvo.

Končno nas predavatelj še opozori na znamenito knjigo švedske pisateljice Ellen Key, v nemškem prevodu naslovljeno »Das Jahrhundert des Kindes.«**) Hrani v sebi najintimnejše slike in opazovanja otroškega bitja in žitja, tako da jo more vsak vzgojitelj čitati le z največjim pridom.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je imelo dne 8. januarja v Šmarju svoje glavno zborovanje. Iz tajnikovega letnega poročila (1904) posnamemo, da šteje društvo 35 pravih članov in 3 častne člane. Večina pravih članov je naročena vsaj na en »Zavezin« list. Ti listi se sicer priporočajo že sami, vendar ostane še dela dovolj za poverjenike. Zborovanj je bilo 7, pri katerih sta bili dve predavanji, štiri manjše razprave in več važnih razgovorov pedagoškega in šolsko-politiškega obsega. V blagajnici je prav pohlevna vsotica kot preostanek.

Pri tem zborovanju je bil enoglasno zopet izvoljen za predsednika tovariš Strmšek, ki je danes zopet, kakor že nekaterikrat poprej, navduševal, rotill cenjene tovarišice, da zapuste svojo, recimo, rezervo ter stopijo kot aktivno mobilizovana četa v vrste tovarišev bojevnikov. Ni še 10 let, kar je imel šmarski okraj samo eno učiteljico, v lanskem letu je bilo pa 20 tovarišic in 19 tovarišev tu nameščenih! Moškega učiteljskega naraščaja ni v ta okraj, četa bojevnikov se ne popolnuje, stare moči pešajo — premoč je pa v rezervi in se ne gane! Kam plovemo? —

Najvažnejša debata je bila o §-u 24. šol. in učnega reda. Sklenilo se je: »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« se naprosi, da tudi ona tako, kakor je to že storil »Deutsch-östr. Lehrerbund«, vložil motivirano peticijo, oziroma memorandum na ministrstvo za uk in bogočastje za izpremembo §-a 24. šol. in učnega reda. Bratska društva se pozivljajo, da se oglase s sličnimi prošnjami pri »Zavezici«. Prihodnje zborovanje bo 25. marca v Šmarju z zanimivim vzporedom. Na snidenje!

*) To so čudni patroni taki ljudje!

Uredn.

**) To je jako lepa knjiga, samo da je premalo poznajo.

Uredn.